

UKURI

IVYO ABARUNDI BANYOTEWE KUGIRA IGIHUGU KIVE MUKAGA

Kugira igihugu gitere imbere, hariho ibisata nyamukuru ngenderwako bitegerezwa kuba bitunganijwe neza.

Ni navyo abahinga muvya politike bashize imbere nk'inkigi z'iterambere.

Navyo ni ibi:

1. Umutekano;
2. Ubutungane;
3. Intwaro ibereye;
4. Amagara y'abantu;
5. Ubutunzi;
6. Indero;
7. Imigenderanire n'amakungu;
8. Inkino n'imico kama.

UGUCABUGUFU

N°5

1. UMUTEKANO

Kuva kera na rindi, umutekano niwo mushinge w'iterambere ry'ighugu. Umwami yari afise ingabo zacunga umutekano w'ighugu, bibaye na ngombwa zikagerageza kwagura imbibe z'ighugu. Umurundi yaratembera amasaha yose ashatse, akaja iyo ashatse, aho bwira ageze niyo yaka indaro ataco yinona.

Umurundi wese yakura afise umutima wo gukunda ighugu, kukigwanira no kucitangira. Kuva kumwana w'umuyabaga, hari hategkanije inyigisho zo gukunda ighugu, aho bigishwa uburyo butandukanye bwo kwimenyerezza kugwanira ighugu, bakanatanga ubushimwe ku bahizi.

Naho urwego rw'umutekano rufitiye akamaro kanini ighugu, kubera ko abagye bararongora ighugu gushika n'uno musi ari abasirikare, urwo rwego gwagiye rurakoreshwa nabi, aho guhagararira umutekano w'ighugu, rwakoreshjejwe n'ubwo butegetsi mukuuhungabanya kunyungu z'ako karwi.

Aho tugeze ubu rero n'uko atawugitandukanya urwo rwego n'abanyagihugu basanzwe, aho usanga imbonerakure zambaye imyambaro y'abajewe umutekano, bagendana ibikoresho vy'urwo rwego, bakiwara nkabo.

UBUNTU

Agahomerabunwa rero n'aho urwo rwego rusigaye ruhabwa amategeko n'izo mbonerakure, akaba ari nazo zibafata no kubica zikabica bari ku kazi kaboka minsi yose.

Kutagira umutekano mugihugu, nivyo vyatumye impfuvyi n'abapfakazi biyongera mugihugu, abarundi benshi baturatura, bagata izabo, bagahungira hirya no hino mugihugu no hanze y'ighugu.

Mbega uBurundi twipfuza urwego rw'Umutekano rwotunganywa gute?

Urwego rujejwe umutekano rurimwo ibisata nyamukuru bitatu: urwego rwo kwivuna abansi; urwego rw'umutekano n'urwego rw'igendereza.

Izo nzego zose ko ari zitatu, rumwe rwose rurafise amabanga rujejwe, kandi zose zitegerezwa gukorana atakwinjiriranira mu mabanga, muntumbero yogukingira ighugu n'abanyagihugu.

A. Mu rwego rujejwe kwivuna abansi

Kubera ko urwego rwo kwivuna abansi rwatakaje icizere mu barundi bivuye ku makosa menshi rwagiye rurakoreshwa, tubona ko hakwiye:

- Gusubiza iteka urwego rwo kwivuna abansi, mukubakarihiriza ubwenge bakibuka amabanga bajejwe no kugendera akaranga mutima, bagasubira kugendera kirazira;

- Kunagura ibigo vy'urwego rwo kwivuna abansi no kubigwiza ku mbibe z'ighugu hamwe no kubitandukanya n'abanyagihugu;
- Kunagura no kuronsa ibikoresho n'ubuhinga bigezweho ugwo rwego.

B. Mu rwego rujejwe umutekano (igiporisi)

Naho urwego rw'igiporisi atari urwakera mu Burundi, mu myaka mike rumaze, ivyo bakorera abanyagihugu, bituma babonwa nabi cane mu gihugu, kuburyo hari n'abipfuza ko urwo rwego rwohava.

Ariko rero, turavye akamaro karwo n'amabanga rware rujejwe, turabona neza ko urwo rwego ari kirumara mu buzima bw'ighugu mu gihe rutunganjwe neza.

Mbega uBurundi twipfuza, urwego rw'igiporisi rwotunganywa gute?

rwosubizwa iteka, rukamenya ko hari ikizira mu mabanga ya minsi yose rujejwe, rukongera rugahabwa inyigisho zo kurukarihiriza ubwenge; rwokwigishwa amategeko arugenga, n'inyifato ibereye mukwuba abanyagihugu no mukwiyuba; Rwohindurirwa umwambaro kuko wamaze kugira ishusho mbi mu gihugu.

C. Mu rwego rujejwe igendereza

Muvyukuri twihweje ivyo urwo rwego rwari rujejwe n'ivyo rukora ubu, rwarataye intumbero. Ibiboneka uyu munsi n'uko urwo rwego rukora rwisunze inyungu z'akarwi k'abategetsi.

Uyu munsi, igikorwa nyamukuru carwo n'uko rufata uwo wese adashima ivyo ubutegetsi buriko burakora, rukamuboreza igufa, rukamupfunga canke rukamwica. Biraboneka ko umenga rujejwe gutera uwobwa uwo wese abona ibitagenda neza mugihugu. Rurakingira inkozi z'ibibi, rugasahura uwo rushatse. Ntirugera umutwe n'uwitwa indongozi, mugihe badahuriza kuco rushatse gukora. Urwo rwego, gukurikiza amategeko rwabigize indahiro.

Mbega urwo rwego rujejwe iki muvy'ukuri?

Urwego rujejwe igendereza ni urwego ngirakamaro mubuzima bw'ighugu, kuko ni ijisho n'ugutwi vy'ubutegetsi.

Igikorwa carwo nyamukuru, ni ico kumenya ico cose coza gihungabanya umutekano w'ighugu kitaraja ahabona, kumenya ivyo abanyagihugu bagona vyaba ivyohungabanya umutekano hagati mugihugu canke ivyo bakeneye ko indongozi zibakorera, kumenya ivyohungabanya umutekano w'inzego z'ighugu.

Ivyo vyose babikora muntumbero yo gufasha Reta kugira imenye ivyo ikora kunyungu z'ighugu n'abanyagihugu. Ngurwo urwego abarundi banyotewe, ngivyo ibiraje ishinga abarundi batari bake.

Muri izo nzego zose, birakenewe ko ivyo abarundi bumvikanye vyubahirizwa: ibitigiri vy'amoko nkuko biri mu masezerano ya Arusha, intwazangabo zikwiye gukukuruka zikwiye imyaka mirongo itanu n'itanu (55 ans) ya mavuko, ibisongerezi ku myaka mirongo itanu (50 ans), abasigaye nabo ku myaka mirongo ine n'itanu (45 ans) kugira ngo ighugu kigumane inzego zigifise ishaka, ubukerebutsi no kubaronsa umwanya wo kuba hafi no kwitaho gusumba imiryango yabo.

Ighugu gikwiye kubategekenariza iyindi mirimo bokora mugihe ighugu kiri mumahoro kugira ngo barwanye ingeso mbi zishobora kubashikira mugihe badafise ivyo bariko barakora, no mugihe bakukurutse.

